

Role of Teaching Religious-Psychological Teachings on the Quality of Life and Life Style of Islamic Azad University Students of Urmia

ARTICLE INFO

Article Type

Descriptive Study

Authors

Mohammadi P.* PhD

How to cite this article

Mohammadi P. Role of Teaching Religious-Psychological Teachings on the Quality of Life and Life Style of Islamic Azad University Students of Urmia. Islamic Life Style Centered on Health. 2019;3(1):29-34.

ABSTRACT

Aims One of the most important tasks of universities and higher education institutions is high-level education of human resources that can meet the economic, social, and political needs of the community. The aim of this study was to investigate the Role of teaching religious-psychological teachings on the quality and life style of Islamic Azad University students of Urmia.

Instruments & Methods The current applied correlational research was conducted on all the staff of Islamic Azad University of Urmia. 384 subjects were selected by stratified random sampling method. The research tool was a researcher-made questionnaire, containing 57 questions, in which 29 questions were related to quality of life, 13 questions were related to life style, and 13 questions were related to teaching religious-psychological teachings. The data were analyzed by SPSS software 25, using the KMO index, Chi-square test, Bartlett's test, and first order factor analysis, and the LISREL software 8.2 was used to design a structural equation model using path analysis.

Findings All of the research variables were significantly correlated. The most significant effect was related to direct effect of teaching religious-psychological teachings on quality of life (0.39; $p < 0.05$). Teaching religious-psychological teachings was effective as much as 0.25 on life style and 0.33 on quality of life.

Conclusion Education based on religious-psychological teachings plays a major role in improving the quality of life.

Keywords Religious-Psychological Teachings; Life Style; Quality of Life

*Educational Sciences Department, Humanities Faculty, Mahabad Branch, Islamic Azad University, Mahabad, Iran

*Correspondence

Address: No. 16, Alley 7, Ferdowsi 2, Urmia, West Azarbaijan, Iran. Postal Code: 5719154648
Phone: +98 (44) 33663733
Fax: -
alisapari55@yahoo.com

Article History

Received: November 09, 2018
Accepted: January 02, 2019
ePublished: March 19, 2019

CITATION LINKS

- [1] The effectiveness of cognitive training with an Islamic approach on students' life satisfaction
- [2] The effectiveness of spirituality therapy with emphasis on Islamic instruction in promoting the life quality and adjustment among aged people
- [3] The relationship between Islamic happiness and psychological happiness in University of Qom students in academic year 2009-2010
- [4] Designing and evaluation of religious-psychological training package on communicative skills and control of aggression
- [5] Investigating the effectiveness of psychological education based on Islamic narrations in marital satisfaction of couples
- [6] Police and politics of Mohammed
- [7] Religious participation and marital commitment
- [8] The effects of religious homogamy on marital satisfaction and stability
- [9] Religiosity and marital satisfaction: A research note
- [10] The study of the role of religious teachings on the Iranian-Islamic lifestyle
- [11] The efficacy of teaching healthy life style contingent and non-contingent on academic performance of students in Kashan University
- [12] Relation among quality of life, life style, academic performance with academic
- [13] Evaluating the effectiveness of improving couples quality of life on marital satisfaction and mental health
- [14] Social indicators of well-being: Americans perception of life quality
- [15] The relationship between quality of life and marriage satisfaction in infertile couples using path analysis
- [16] Effectiveness of Islamic spiritual therapy on the lifestyle and the percentage of the white blood cells in the aged depressed people
- [17] A study of solution-focused training in group counseling on increasing marital adjustment

نقش آموزش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی بر کیفیت و سبک زندگی دانشجویان آزاد اسلامی واحد ارومیه

پروش محمدی * PhD

گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، واحد مهاباد، دانشگاه آزاد اسلامی، مهاباد، ایران

چکیده

اهداف: تربیت نیروی انسانی در سطوح عالی که بتواند پاسخگوی نیازمندی‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جامعه باشد، یکی از وظایف مهم دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به شمار می‌آید. هدف پژوهش حاضر، بررسی نقش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی بر کیفیت و سبک زندگی کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه بود.

ابزار و روش‌ها: پژوهش کاربردی حاضر از نوع همبستگی بین کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه اجرا شد. با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای ۳۸۴ نفر انتخاب شد. ابزار پژوهش، پرسش‌نامه محقق‌ساخته حاوی ۵۷ سؤال بود که در آن متغیرهای کیفیت زندگی با ۲۹ سؤال، سبک زندگی با ۱۳ سؤال و آموزش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی با ۱۵ سؤال تنظیم شده بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار SPSS 25 از طریق شاخص KMO، آزمون کای دو و آزمون پارلت و تحلیل عاملی مرتبه اول و از نرم‌افزار LISREL 8.2 برای طراحی مدل معادلات ساختاری از طریق تحلیل مسیر صورت گرفت.

یافته‌ها: همه متغیرهای تحقیق با یکدیگر همبستگی معنی‌داری داشتند. بیشترین اثر معنی‌داری مربوط به اثر مستقیم آموزش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی بر کیفیت زندگی (۰/۳۹) بود ($p < ۰/۰۵$). آموزش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی به اندازه ۰/۲۵ بر سبک زندگی و به اندازه ۰/۳۳ بر کیفیت زندگی تأثیر داشت.

نتیجه‌گیری: آموزش مبتنی بر آموزه‌های دینی روان‌شناختی باعث افزایش کیفیت زندگی دانشجویان می‌شود.

کلیدواژه‌ها: آموزش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی، سبک زندگی، کیفیت زندگی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۸/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۰/۱۲

* نویسنده مسئول: alisapari55@yahoo.com

مقدمه

دانشجویان به‌عنوان سرمایه انسانی آینده ایران، بسیار حائز اهمیت هستند. تربیت نیروی انسانی در سطوح عالی که بتواند پاسخگوی نیازمندی‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جامعه باشد، یکی از وظایف مهم دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به شمار می‌آید. پیشرفت تحصیلی، دستیابی به اهداف آموزشی طی دوران تحصیلی است. این اصطلاح بر موفقیت‌های دانشجویان در کلاس و موضوعات درسی دلالت دارد و توسط آزمون‌های میزان‌شده تحصیلی اندازه‌گیری می‌شود و تا حدودی دستیابی به اهداف آموزشی را مشخص می‌کند. مشکلاتی که دانشجویان در حین تحصیل با آن مواجه می‌شوند، روزبه‌روز در محیط دانشگاه در حال افزایش است و باید بتوان برای پیشرفت تحصیلی آنها راهکاری ارائه داد. هم‌اکنون دیدگاه نظری متعددی با رویکردهای متفاوت به‌دنبال تبیین و حل تعارض‌هایی هستند که دانشجویان با آن مواجه هستند. با توجه به ویژگی‌هایی که رویکردهای آموزش‌های دینی و اسلامی تأکید فراوانی بر آن می‌کنند، انسان‌ها در طول زندگی خود از چه بایدها و نبایدهایی پیروی کنند و آموزه‌های دینی- روان‌شناختی چنین بیان می‌کنند که وجود آدمی، میل به کمال را دنبال می‌کند و نباید در مسیر هدفی خیالی یا تنازلی گام بردارد. اهمیت این موضوع برای دانشجویان و جوانان که از محیط دبیرستان، وارد محیط دانشگاه می‌شوند، بیش از هر زمانی نیاز به

ارائه و آموزش‌های آموزه‌های دینی- روان‌شناختی احساس می‌شود. لزوم توجه و ارائه چنین آموزش‌هایی به دانشجویان می‌تواند سبک زندگی و کیفیت زندگی دانشجویان را در محیط‌های دانشگاه بهبود بخشد.

در پژوهش‌های روان‌شناختی، آزمون رفتارهای جامعه مورد تحقیق براساس روش‌ها و فنون روان‌شناسانه، از جمله روش‌های متداول برای ارزیابی روانی و دستیابی به داده‌های متقن در خصوص رفتار افراد و جامعه مورد نظر است [1]. یکی از اهداف تشریح دین، پایان‌دادن به اختلاف‌های ناشی از زندگی اجتماعی است تا انسان‌ها را به رعایت حقوق یکدیگر و عدل و انصاف راهنمایی کند. انسان برای رفع برخی از حوائج خویش به سوی سلطه‌گری و سلطه‌پذیری کشیده می‌شود [2]. انسان هر روز به علم و قدرت خویش برای دستیابی به خواست‌ها و چگونگی استفاده از تمایلات می‌افزاید و متوجه مزیت‌های جدید می‌شود و از راه دقیق بهره‌وری آگاه می‌شود [3]. در بین آنها هم توانمندان، صاحبان سلطه و ارباب قدرت و هم ضعفا و ضعیفان پدید می‌آیند و این منشأ ظهور اختلاف است. ماهیت دین، فرآیند انسانی بوده [4] و از عالم ربانی نشأت گرفته است و در تاروپود روابط اجتماعی انسان‌ها برای اهداف متعالی‌تری ریشه دارد. تشخیص اصول راهبردی و کارکردهای مثبت و ثمربخش اجتماعی آن، ضامن وحدت، همبستگی و تقویت روابط اجتماعی است [5]. دین همان‌گونه که در پیدایش و شکل‌گیری جامعه انسانی نقش بنیادی دارد، در بقا و تداوم آن نیز مؤثر است و این نقش نه‌تنها از آن روست که تعدیل خوی سلطه‌طلبی و برتری‌جویی یک نیاز همیشگی است، بلکه در قداست‌بخشیدن به قانون و ارزش‌های اخلاقی ریشه دارد [6].

نگاهی به سیر تکامل تاریخی مطالعات توسعه نشان می‌دهد که این در طول روند تکاملی خود از نگاه‌های یک‌سویه اقتصادی و کمی به سمت شمول مفاهیم سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، رفاهی و ارزشی حرکت کرده است [7]. توجه به مقوله کیفیت زندگی در سال‌های اخیر را نیز می‌توان در همین راستا تغییر نگاه از توسعه یک‌بُعدی و کمی به توسعه چندبُعدی و کیفی مورد اهتمام قرار داد. این موضوع در سال‌های اخیر، توجه زیادی را به خود معطوف کرده و تبدیل به موضوعی مهم در بخش عمده‌ای از حوزه‌های علوم انسانی شده است. رواج و کاربرد مفهوم کیفیت زندگی در واقع کنشی علیه توسعه یک‌بُعدی اقتصادی در سطح ملی و توسعه صرفاً کالبدی- کارکردی در مقیاس شهری و تلاشی در راستای اهتمام به معیارهای کیفی در عرصه برنامه‌ریزی است [8].

به‌طور کلی کیفیت زندگی از واژه‌هایی است که تعریف مشخص و یکسانی ندارد. اگر چه مردم به‌شکل غریزی معنای آن را به‌راحتی درک می‌کنند، لیکن همان‌گونه که اشاره شد، این مفهوم برای آنها یکسان نیست [9]. از آنجا که مانند سایر متغیرها، اندازه‌گیری آن مستلزم وجود تعریف جامع و مشخصی از آن خواهد بود، همواره تلاش شده است تا تعریف مناسبی برای آن ارائه شود. بسیاری از تحقیقات، تعریفی از کیفیت زندگی ارائه نمی‌دهند. این امر یا به این علت است که تعریف آن را بسیار ساده می‌انگارند یا به‌دلیل پیچیده‌بودن این مفهوم از تعریف آن اجتناب می‌کنند، در حالی که با توجه به عدم اجماع در مورد تعریف این واژه، انتظار می‌رود در پژوهش‌های مربوط، این مفهوم و ابعاد در نظر گرفته‌شده برای آن به‌صورت شفاف مشخص شوند. نظریات متفاوتی در مورد کیفیت زندگی وجود دارد. بعضی از محققان معتقدند تنها در صورتی که چندین بُعد از سلامتی به‌صورت توأم سنجیده شود، می‌توان آن را کیفیت زندگی نامید [10]. عده‌ای نیز بر

شد. ابتدا از هر دو گروه پیش‌آزمون به عمل آمد، آن گاه گروه آزمایش طی ۷ جلسه ۲ ساعته تحت آموزش بسته آموزشی طراحی شده مبتنی بر آموزه‌های دینی- روان‌شناختی قرار گرفت. پس از پایان آموزش، مجدداً از هر دو گروه پس‌آزمون به عمل آمد. به‌منظور مقایسه نتایج نمرات پیش‌آزمون و پس‌آزمون از آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیری استفاده شد. نتایج نشان داد که آموزش بسته آموزشی باعث ارتقای رضایت زناشویی می‌شود. براساس شواهد این پژوهش می‌توان از این بسته آموزشی برای افزایش رضایت زناشویی استفاده کرد.

در پژوهشی^[11] به بررسی نقش آموزه‌های دین اسلام در توانمندسازی کارکنان پرداختند. اگر سازمانی خواهان بقا و اثربخشی خود است، باید خود را با محیط تطبیق دهد. از عوامل مهم بقا و حیات سازمان‌ها، توانمندی نیروی انسانی است. روند تغییرات و دگرگونی‌های تکنولوژیک، اجتماعی و اقتصادی در محیط داخلی و خارجی سازمان‌ها موجب نگرش جدید علم مدیریت به مقوله برنامه‌ریزی منابع انسانی شده است. از این رو در سال‌های اخیر، توانمندسازی از ویژگی‌های مهم مدیریت موفق و وسیله‌ای اثربخش برای ارتقای کیفیت خدمات شناسایی شده است. توانمندسازی، فراهم‌نمودن آزادی بیشتر، استقلال کاری، مسئولیت‌پذیری برای تصمیم‌گیری و خودکنترلی در انجام کارها برای کارکنان سازمان است. دین اسلام که از جانب پروردگار متعال برای هدایت و سعادت انسان‌ها بوده، دارای تعالیم و آموزه‌های گرانبهایی است که انسان‌ها در سایه پیروی و عمل به این آموزه‌ها می‌توانند به رشد و تعالی دست یابند که در این رهگذر موجب شکوفایی سازمان‌ها و در نهایت رشد و توسعه جامعه نیز خواهند شد. هدف پژوهش حاضر، بررسی نقش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی بر کیفیت و سبک زندگی کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه بود.

ابزار و روش‌ها

پژوهش کاربردی حاضر از نوع همبستگی بین کلیه کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه اجرا شد. در این مطالعه، به‌دلیل مشخص بودن تعداد جامعه آماری، برابری شانس برای انتخاب شدن و به‌منظور جلوگیری از اریب‌بودن و نیز برای این که همه افراد جامعه آماری مورد نظر از شانس مساوی در انتخاب برخوردار باشند، از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی‌شده استفاده شد. با توجه به اهمیت حجم نمونه در مراحل ایجاد مدل معادلات ساختاری، حجم نمونه این تحقیق مطابق با فرمول نمونه‌گیری کوکران، ۳۸۴ نفر برآورد شد که در این مطالعه برای بالابردن سطح دقت اطمینان ۴۰۰ پرسش‌نامه بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه توزیع و جمع‌آوری شد. بنابراین از نظر قلمروی مکانی، این مطالعه در ۳ سایت دانشگاه آزاد ارومیه انجام پذیرفت که نسبت طبقات تعیین‌شده برای هر یک از سایت‌های دانشگاه براساس نسبت دانشجویان در هر کدام از سایت‌های دانشگاه بود. چهارچوب مدل مفهومی مطالعه حاضر براساس رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری ترسیم شد (شکل ۱). در این مدل، متغیر برون‌زای تحقیق به‌عنوان متغیر بیرونی با عنوان آموزش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی و مابقی متغیرهای نهفته (سبک زندگی و کیفیت زندگی) به‌عنوان متغیرهای درون‌زای تحقیق ظاهر شدند تا در این مطالعه امکان ارزیابی ضرایب مستقیم فراهم شود (شکل ۱).

ابزار پژوهش، پرسش‌نامه محقق‌ساخته حاوی ۵۷ سؤال بود که در آن متغیرهای کیفیت زندگی با ۲۹ سؤال، سبک زندگی با ۱۳

این باورند که تعریف واحدی که در تمام مراحل یک بیماری یا در جوامع مختلف کاربرد داشته باشد، برای این مفهوم وجود ندارد. اغلب صاحب‌نظران در این زمینه توافق دارند که کیفیت زندگی، حقایق مثبت و منفی زندگی را در کنار یکدیگر در نظر می‌گیرد و چند بُعد دارد. از طرفی آن را یک مفهوم ذهنی پویا قلمداد می‌نمایند^[11].

مفهوم "سبک زندگی" از جمله مفاهیم علوم اجتماعی است که اخیراً بسیار مورد توجه قرار گرفته است. اما کاربردهای متفاوت و بعضاً متعارض، آن را مفهومی مبهم و از دیدگاه برخی محققان غیرقابل استفاده کرده است. سبک زندگی، طیف گسترده‌ای از ارزش‌های اجتماعی، نگرش‌ها و فعالیت‌هایی است که طی اجتماعی‌شدن به وجود آمده و شامل رفتارهایی مانند عادات غذایی، فعالیت بدنی و ورزش، خواب و استراحت، کنترل وزن، مصرف سیگار و الکل و مقابله با استرس است^[12]. همچنین سلامتی، مستلزم ارتقای شیوه زندگی سالم است. سبک زندگی در اصطلاح جامعه‌شناسی به‌صورت‌های گوناگونی تعریف شده است. به‌طوری که می‌توان گفت هر جامعه‌شناسی که از سبک زندگی بحث کرده، تعریف یا تعریف‌های جدیدی نیز از این اصطلاح ارائه کرده است. به همین دلیل، بیشتر کسانی که اخیراً در صدد تعریف سبک زندگی بر آمده‌اند، به نقل تعاریف گوناگون از جامعه‌شناسان نامدار و برخی روان‌شناسان بسنده کرده‌اند^[13]. یکی از بهترین نوشته‌هایی که بین این گونه نوشته‌ها به دست آمد، مقاله مفهوم سبک زندگی و گستره آن در علوم اجتماعی است که در صدد جمع‌بندی و تحلیل تعریف‌های متعدد بر آمده است^[14]. بستر تولد سبک زندگی، جامعه مدرن است که با یک جامعه اسلامی از جهات بسیاری متفاوت است. برخی از ویژگی‌های جامعه مدرن که با موضوع سخن ما ارتباط بیشتری دارد، عبارت از انسان‌مداری در برابر خدامحوری اسلامی، تأکید بر عقل‌خودپنید در برابر احساس نیاز انسان به وحی، فردگرایی در برابر توجه و تأکید بر جماعت، سرمایه‌داری مبتنی بر حفظ و افزایش ثروت در برابر نگاه اعتدالی اسلام به سرمایه و ثروت، تأکید بر حقوق افراد انسان در برابر تأکید اسلام بر حقوق و تکالیف و تشویق به مصرف در برابر برنامه معتدل و معقول اسلام برای مصرف هستند^[15].

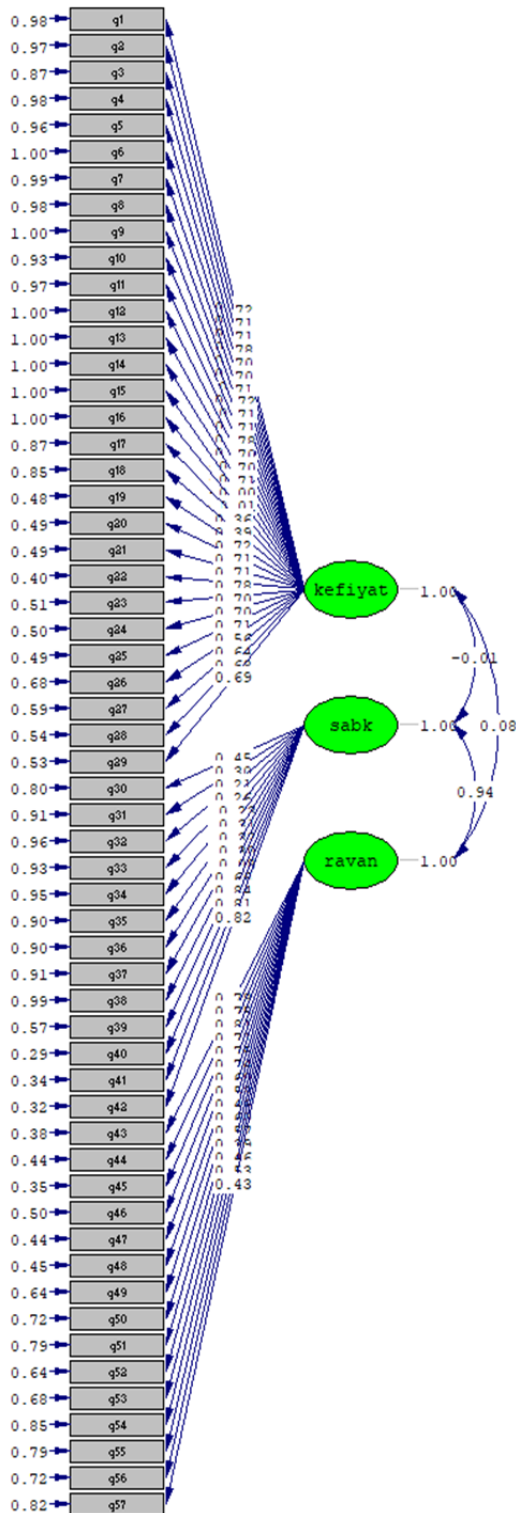
پیش‌فرض سبک زندگی، تحویل زندگی انسان به زندگی روزمره تکراری و معطوف به برآوردن غرایز است که تابعی از غریزه و عادت و عرف شناخته می‌شود. در حالی که از نگاه اسلام، زندگی تلاش روبه‌رشدی است که انسان با همه قوا و نیروهای در اختیار، برای ابراز و فعلیت‌دادن به استعدادها و قوای خود اعم از جسمانی، عقلانی و روحانی انجام می‌دهد و همه سطوح و لایه‌های وجودی او در این دادوستد شرکت دارند^[16].

نویسن و بهرامی در سال ۱۳۹۵^[4] پژوهشی تحت عنوان طراحی و ارزیابی اثربخشی آموزش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی بر رضایت زناشویی انجام دادند. این پژوهش، به‌منظور بررسی اثربخشی بسته آموزشی طراحی‌شده مبتنی بر آموزه‌های دینی- روان‌شناختی بر رضایت زناشویی طراحی و اجرا شد. جامعه این تحقیق شامل تمام زنان متأهل ساکن مناطق ۱۱ و ۱۲ تهران است که حداقل یک سال و حداکثر ۱۵ سال از زندگی زناشویی آنها گذشته باشد و کمترین نمره را در رضایت زناشویی گرفته باشند. نمونه این تحقیق شامل ۳۶ زن متأهل در مناطق ۱۱ و ۱۲ تهران است که به‌صورت تصادفی و به‌صورت با استفاده از روش نمونه‌گیری داوطلبانه انتخاب و به‌صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل قرار داده شدند. از مقیاس رضایت زناشویی اسپانیر برای سنجش متغیر مورد بررسی استفاده

جدول ۱) کفایت نمونه‌گیری

شاخص	مقدار KMO	مقدار کای دو	آزمون بارتلت سطح معنی‌داری
آموزش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی	۰/۷۹۳	۳۳۶/۲۹۷	*۰/۰۰۱
کیفیت زندگی	۰/۷۱۶	۳۳۸/۲۲۸	*۰/۰۰۱
سبک زندگی	۰/۷۶۸	۲۸۷/۵۲۵	*۰/۰۰۱

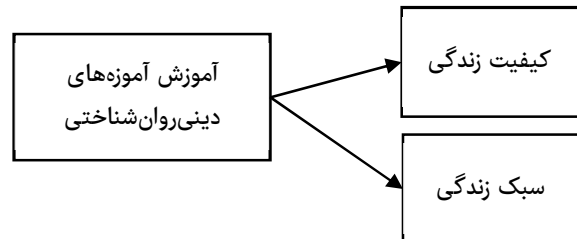
در آزمون KMO، شاخص مناسب بیشتر از ۰/۶ است. * نشان‌دهنده معنی‌داری است.

شکل ۲) مدل اندازه‌گیری پرسش‌نامه در حالت تخمین استاندارد مرتبه اول

سؤال و آموزش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی با ۱۵ سؤال تنظیم شده بود. مولفه‌های مورد ارزیابی برای تدوین پاسخ‌ها در طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از خیلی کم تا خیلی زیاد سنجیده شدند. با تعریف توانمندسازی کارکنان و تشریح مفاهیم و بیان مولفه‌های اساسی آن، نقش آموزه‌ها و تعالیم دین اسلام که در قرآن کریم، نهج‌الفصاحه، نهج‌البلاغه، کتب احادیث و کتب دینی بیان شده است، در زمینه توانمندسازی مورد بررسی قرار گرفت و در نهایت، پیشنهادهای در زمینه استفاده از آموزه‌های دینی در توانمندسازی دانشجویان ارائه شد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار SPSS 25 از طریق شاخص KMO، آزمون کای دو و آزمون بارتلت برای بررسی کفایت نمونه‌گیری برای تحلیل عاملی متغیرهای آموزش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی، کیفیت زندگی و سبک زندگی، تحلیل عاملی مرتبه اول برای بررسی میزان تاثیر هر کدام از متغیرها یا شاخص‌ها در توضیح و تبیین واریانس نمرات متغیر یا عامل اصلی، روابط خطی و آزمون کولموگوروف- اسمیرنوف برای بررسی توزیع نرمال داده‌ها، آزمون ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین متغیرها و از نرم‌افزار LISREL 8.2 برای طراحی مدل معادلات ساختاری از طریق تحلیل مسیر صورت گرفت.

شکل ۱) چهارچوب مدل مفهومی مطالعه حاضر براساس رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری

یافته‌ها

تعداد نمونه‌های آماری برای تحلیل عاملی کافی بود (جدول ۱). از مجموع ۳۸۴ آزمودنی، ۴۵/۲٪ پاسخگویان، مرد و ۵۴/۸٪، زن بودند و بیشترین میانگین سنی آزمودنی‌ها ۳۹-۳۰ سال بود و سطح تحصیلات آنها اکثراً لیسانس بودند (۶۸/۴٪). معنی‌داری حاصل برای تمامی مسیرهای پرسش‌نامه بیشتر از ۱/۹۶ بود، پس این گویه‌ها مفاهیم را به خوبی سنجش کردند (شکل‌های ۲ و ۳).

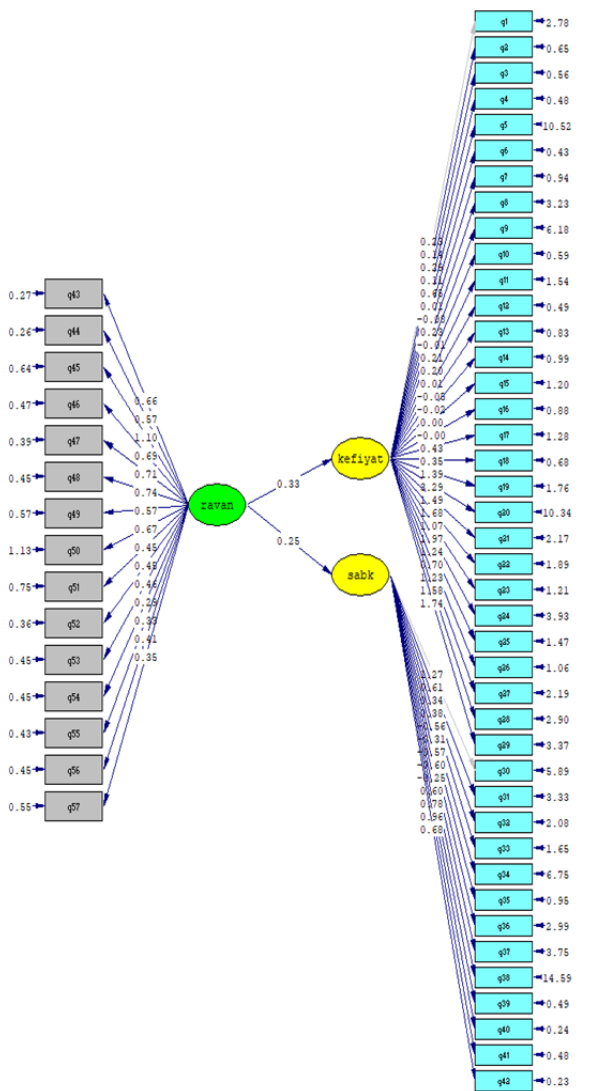
مقدار بارهای عاملی تمامی کدهای مفاهیم ارزش‌های فرهنگی بیشتر از ۰/۴ و میانگین واریانس‌های استخراجی هر مفهوم نیز بزرگ‌تر از ۰/۵ بود. بنابراین شاخص‌های ارائه‌شده به خوبی مفاهیم پرسش‌نامه را سنجیدند و مدل دارای روایی همگرا بود. مقدار پایایی ترکیبی (CR) برای شاخص‌های سه‌گانه پرسش‌نامه بیشتر از ۰/۷ بود. بنابراین میان شاخص‌های مدل، سازگاری درونی وجود داشت و مدل دارای پایایی سازه بود. نتایج تخمین در مدل پرسش‌نامه، حاکی از مناسب بودن نسبی شاخص‌ها بود ($\chi^2 = 36/98$).

همه متغیرهای تحقیق با یکدیگر همبستگی معنی‌داری داشتند (جدول ۲). بیشترین اثر معنی‌داری مربوط به اثر مستقیم آموزش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی بر کیفیت زندگی (۰/۳۹) بود ($p < ۰/۰۵$; شکل ۴). آموزش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی به اندازه ۰/۲۵ بر سبک زندگی و به اندازه ۰/۳۳ بر کیفیت زندگی تاثیر داشت (جدول ۳).

جدول ۳) برآورد ضرایب اثرات مستقیم

متغیر	مقدار t	ضریب مسیر	سطح معنی‌داری
آموزش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی بر کیفیت زندگی	۶/۵۱	۰/۳۳*	۰/۰۰۰۱*
آموزش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی بر سبک زندگی	۳/۱۰	۰/۲۵*	۰/۰۰۰۱*

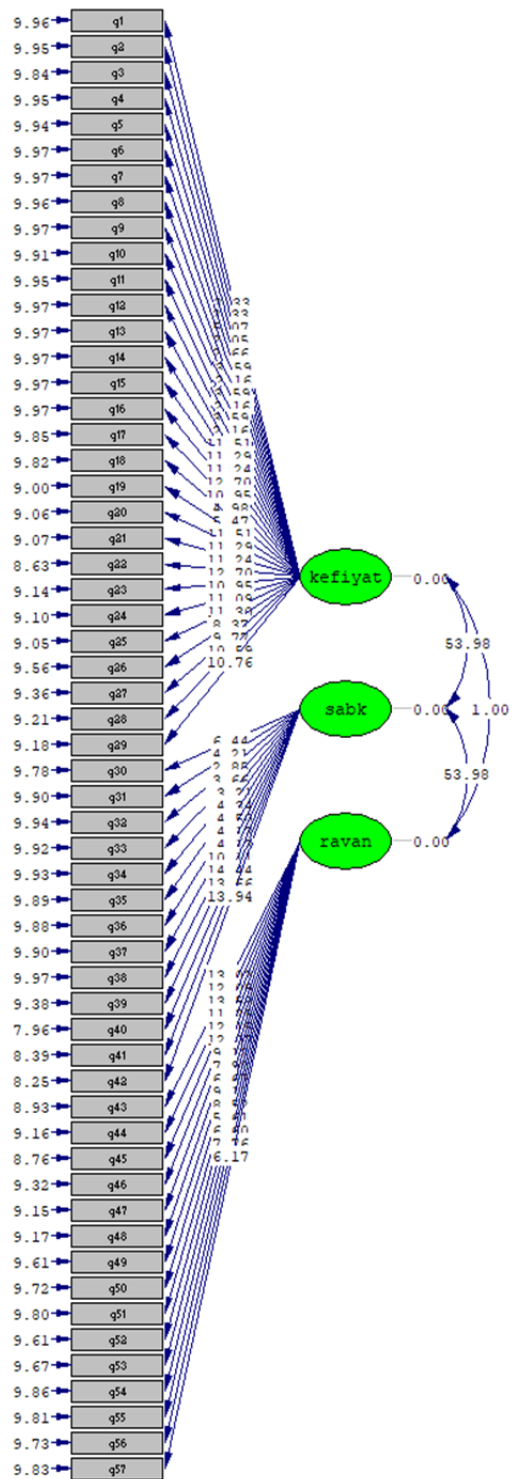
* نشان‌دهنده معنی‌داری است.

شکل ۴) مدل ضرایب مسیر تحقیق (در حالت معنی‌داری بودن یک ضریب، اعداد معنی‌داری باید از ۱.۹۶ بزرگ‌تر یا از ۱.۹۶- کوچک‌تر باشد)

بحث

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی بر کیفیت و سبک زندگی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه بود. براساس نتایج مطالعه حاضر، آموزش مبتنی بر آموزه‌های دینی- روان‌شناختی بر افزایش کیفیت زندگی نقش زیادی داشت. این نتایج با یافته‌های خالقی‌پور و همکاران [16] همسو بود. در پژوهش خالقی‌پور و همکاران [16]، سطح اعتقادات مذهبی با استفاده از پرسش‌نامه محقق‌ساخته‌ای که درستی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفته بود، با سازگاری زناشویی و زیرگروه توافق در زندگی مشترک مورد بررسی قرار گرفت و مشخص شد که بین اعتقادات مذهبی و توافق در زندگی زناشویی، ارتباط مثبت و

شکل ۳) مدل اندازه‌گیری پرسش‌نامه در حالت ضرایب معنی‌داری مرتبه اول (در حالت ضرایب معنی‌داری، مقادیر به‌دست‌آمده باید بزرگ‌تر از ۱/۹۶ یا کوچک‌تر از ۱/۹۶- باشد؛ تا نشان‌دهنده معنی‌داری بودن روابط باشد)

جدول ۲) ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش آموزش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی، کیفیت زندگی و سبک زندگی

متغیر پژوهش	آموزش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی	کیفیت زندگی	سبک زندگی
آموزش آموزه‌های دینی- روان‌شناختی	۱		
کیفیت زندگی	۰/۳۸۲	۱	
سبک زندگی	۰/۴۳۱	۰/۵۴۱	۱

- evaluation of religious-psychological training package on communicative skills and control of aggression. *Q Clin Psychol Stud*. 2017;7(26):1-23. [Persian]
- 5- Faghihi AN, Rafiee Moghaddam F. Investigating the effectiveness of psychological education based on Islamic narrations in marital satisfaction of couples. *Ravanshenasi va Din*. 2009;2(3):90-105. [Persian]
- 6- Ghaemi A. *Police and politics of Mohammed*. Tehran: Amiri; 1981.
- 7- Larson LE, Goltz JW. Religious participation and marital commitment. *Rev Relig Res*. 1989;30(4):387-400.
- 8- Heaton TB, Pratt EL. The effects of religious homogamy on marital satisfaction and stability. *J Fam Issues*. 1990;11(2):191-207.
- 9- Dudley M, Kosinski F. Religiosity and marital satisfaction: A research note. *Rev Relig Res*. 1990;32(1):78-86.
- 10- Hassanpour Lamer S. The study of the role of religious teachings on the Iranian-Islamic lifestyle. International Conference on Psychology and Lifestyle, August 2015, Istanbul, Turkey. Tehran: Institute of Mobin Cultural Ambassadors; 2015. [Persian]
- 11- Hosseini H. The efficacy of teaching healthy life style contingent and non-contingent on academic performance of students in Kashan University [Dissertation]. Isfahan: University of Isfahan; 2002. [Persian]
- 12- Saeedi Z, Farahbakhsh K. Relation among quality of life, life style, academic performance with academic. *Educ Strateg Med Sci*. 2016;9(3):176-85. [Persian]
- 13- Kazemi P, Agha Mohammadian Sherbaf HR, Modares Gharavi M, Mahram B. Evaluating the effectiveness of improving couples quality of life on marital satisfaction and mental health. *Res Clin Psychol Couns*. 2011;1(2):71-86. [Persian]
- 14- Andrews FM, Withey SB. *Social indicators of well-being: Americans perception of life quality*. New York: Springer US; 1976.
- 15- Abedi Gh, Darvari SH, Nadiqara A, Rostami F. The relationship between quality of life and marriage satisfaction in infertile couples using path analysis. *J Mazandaran Univ Med Sci*. 2014;24(117):184-93. [Persian]
- 16- Khaleghipour Sh, Masjedi M, Ahmadi Z. Effectiveness of Islamic spiritual therapy on the lifestyle and the percentage of the white blood cells in the aged depressed people. *J Res Psychol Health*. 2016;10(3):16-29. [Persian]
- 17- Attari Y, Mohammadi K, Mehrabizadeh Honarmand M. A study of solution-focused training in group counseling on increasing marital adjustment. *J Psychol Achiev*. 2009;4(1):51-66.

معنی‌داری وجود داشته است. البته در مطالعه *خالقی‌پور* و همکاران^[16]، آموزش و مداخله‌ای صورت نگرفته بود، ولی از این جهت که اعتقاد به مسائل دینی می‌تواند بر زیرگروه توافق در زندگی مشترک مؤثر باشد، با مطالعه حاضر همخوانی داشت. نتایج این پژوهش با یافته عطاری و همکاران^[17] همسو بود. عطاری و همکاران^[17] در پژوهشی به این نتیجه رسیده‌اند که مشاوره راه‌حل‌محور باعث افزایش تمام خرده‌مقیاس‌های سازگاری زناشویی شده است.

از محدودیت‌های مطالعه حاضر، محدودیت‌های ذاتی پرسشنامه بود. تهیه الگویی از روابط سالم برای مردان متأهل با توجه به نیاز مردان می‌تواند در ارتقای روابط سالم میان زوجین مؤثر واقع شود. از نتایج این مطالعه می‌توان در برنامه‌ها و سیاست‌های آموزشی خدمات بهداشتی- درمانی و سلامت خانواده و در کلینیک‌های روانشناسی و مشاوره‌ای در بخش‌های دولتی و خصوصی استفاده کرد. با توجه به این که رضایت زناشویی و روابط سالم بین زوجین تحت تأثیر عوامل مختلف فردی، خانوادگی، فرهنگی، اقتصادی و غیره قرار دارد، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آتی، سایر جنبه‌های روان‌شناختی و متغیرهای تأثیرگذار بر این متغیر را نیز بررسی کنند.

نتیجه‌گیری

آموزش مبتنی بر آموزه‌های دینی روان‌شناختی باعث افزایش کیفیت زندگی دانشجویان می‌شود.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از همکاران دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه و آقای آرش میرترابی، تشکر و قدردانی می‌شود.
تأییدیه اخلاقی: موردی از سوی نویسندگان ذکر نشده است.
تعارض منافع: موردی از سوی نویسندگان ذکر نشده است.
منابع مالی: موردی از سوی نویسندگان ذکر نشده است.

منابع

- 1- Adel Z, Kajbaf MB, Abedi A. The effectiveness of cognitive training with an Islamic approach on students' life satisfaction. *J Stud Islam Psychol*. 2011;4(7):43-57. [Persian]
- 2- Asgari P. The effectiveness of spirituality therapy with emphasis on Islamic instruction in promoting the life quality and adjustment among aged people. *J Aging Psychol*. 2016;2(4):281-91. [Persian]
- 3- Alimohammadi K, Azarbaijani M. The relationship between Islamic happiness and psychological happiness in University of Qom students in academic year 2009-2010. *Ravanshenasi va Din*. 2009;(7):7-28. [Persian]
- 4- Janan Novin, Bahrami Ehsan H. Designing and